

органів виконавчої влади; інформаційна публічність, відкритість та прозорість; спільна реалізація соціально важливих програм. Основними засадами взаємодії державних органів та інститутів громадянського суспільства запропоновано визначати: визнання органами державної влади прав та законних інтересів інститутів громадянського суспільства на участь у формуванні та реалізації державної політики; забезпечення органами державної влади прав та законних інтересів інститутів громадянського суспільства; невтручання органів державної влади у діяльність один одного, за винятком випадків, передбачених чинним законодавством; гласність та колегіальність при виробленні спільних рішень та їх реалізації; відповідальність за виконання взятих на себе зобов'язань; рівність прав інститутів громадянського суспільства на державну підтримку у випадках, передбачених чинним законодавством; державний контроль за діяльністю інститутів громадянського суспільства, у тому числі за використанням коштів державного бюджету; громадський контроль за органами державної влади відповідно до чинного законодавства.

Рекомендовано з метою удосконалення функціонування діючого механізму взаємодії громадянського суспільства та влади здійснення наступних заходів: організація періодичних соціологічних опитувань населення щодо виявлення наявних проблем; щорічна звітність керівників державної та муніципальної влади перед громадянами; регулярні телеконференції на місцевих та державних каналах у ЗМІ; використання можливостей мережі Інтернет з метою налагодження зворотного зв'язку; проведення круглих столів за участю представників державних та місцевих органів влади і населення.

Ключові слова: публічне управління, громадянське суспільство, удосконалення, механізм, взаємодія.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасні перетворення в Україні сприяють посиленню соціального партнерства між державою та інститутами громадянського суспільства. Вже не викликає сумніву, що існування громадянського суспільства є не-

можливим без участі держави. При цьому держава зацікавлена у розвитку інститутів громадянського суспільства та налагодженій системі взаємовідносин між ними. Це зумовлено потребами модернізації державного управління, боротьбою з корупцією, підвищенням якості реалізації державних функцій та наданням державних послуг. Структурними елементами громадянського суспільства є добровільно сформована, самокерована первинна спільнота людей, громадські організації, суб'єкти господарювання, конфесійні, творчі, професійні та інші неформальні об'єднання, які взаємодіють на основі партнерства та згоди. Соціальне партнерство передбачає самостійність, професіоналізм та високий ступінь відповідальності за якість вирішення проблем, а також повноту виконання зобов'язань, взятих на себе. Відповідність цим вимогам має стати предметом контролю та оцінки за її взаємодію з державними структурами.

Все це підтверджує необхідність консолідації зусиль держави з інститутами громадянського суспільства. При цьому основними завданнями держави є створення ефективно діючого механізму взаємодії громадян з органами державної влади, їх участь у розробці ефективних державних рішень, які вирішують найважливіші соціальні, економічні та інші суспільно значущі питання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз процесів розвитку взаємодії держави та громадянського суспільства в Україні, формулювання пропозицій і рекомендацій щодо удосконалення механізмів такої взаємодії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливість співпраці інститутів громадянського суспільства з державними органами не є чимось новим, оскільки набуло відповідного формування, становлення та подальшого розвитку. Так, у 2007 році було прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України, яким схвалено Концепцію сприяння органами виконавчої влади розвитку громадянського суспільства, яка втратила чинність у 2012 році. У цьому ж році було прийнято Указ Президента України «Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні й першочергові заходи щодо її реалізації», який втратив чинність у 2016 році, а також новий Указ Президента України «Про сприяння розвитку громадянського суспільства

в Україні», яким затверджено Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки. Згідно Національної стратегії важливою необхідністю є створення державою відповідних умов для розвитку громадянського суспільства, різноманітних форм демократії участі, налагодження ефективної взаємодії громадськості з органами державної влади та місцевого самоврядування [9].

Враховуючи важливість становлення та розвитку взаємодії громадянського суспільства і держави, розглянемо трактування дефініції «громадянське суспільство». У теорії держави та права громадянське суспільство розглядається як історичний тип у розвитку людського суспільства, його конкретна якісна характеристика; сфера самовиявлення і реалізації потреб та інтересів вільних індивідів через систему відносин (економічних, соціальних, релігійних, національних, духовних, культурних); сукупність структурних елементів (організацій (політичних партій, асоціацій) і різних об'єднань (професійних, творчих, спортивних, конфесійних тощо), які охоплюють всі сфери суспільного життя і є своєрідним регулятором свободи людини [12].

«Громадянське суспільство – суспільство громадян із високим рівнем економічних, соціальних, політичних, культурних і моральних властивостей, яке спільно з державою утворює розвинені правові відносини; суспільство рівноправних громадян, яке не залежить від держави, але взаємодіє з нею заради спільного блага» [13].

Тобто громадянське суспільство – це специфічне та високоорганізоване об'єднання громадян, яке має високі економічні, соціальні, політичні та морально-культурні цінності, де на основі правових норм реалізуються відповідні обов'язки громадян, а держава виступає гарантом цих прав. На рис. 1. схематично зображена система взаємодії основних структур у межах громадянського суспільства.

Сутність громадянського суспільства полягає у забезпеченні законних прав людини [3]. Громадянська ініціатива здебільшого проявляється там, де виникає проблема, яку держава має вирішувати, але через безліч причин не може виконати покладені на неї функції. Держава декларує проблему, заявляє про актуальність, важливість та намір її вирішувати, але за різних обставин не вирішує. Тому со-

ціальна група висуває своїх активних представників, які об'єднуються у громадські організації і можуть не лише донести до влади власні інтереси, а й також самостійно вирішити проблеми, якщо для цього є можливості та сили. І держава має бути матеріально та морально готова делегувати свої повноваження і функції громадським об'єднанням. Розвиток такого соціального партнерства вимагає активних зусиль щодо стимулювання участі громадських об'єднань при формуванні громадянського суспільства та правової держави [2].

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

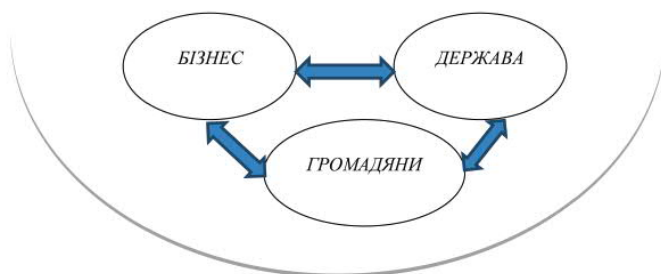

Рис. 1. Система взаємовідносин основних структур у межах громадянського суспільства

Взаємодія державних структур із громадськими формуваннями, державна політика, яка орієнтована на соціальне партнерство, у перспективі має стати фактором об'єднання зусиль держави та населення у вирішенні важливих соціальних проблем, а також фактором загальної відповідальності за стан справ у регіоні, місті, за надання громадянам якісних соціальних послуг. В умовах цього партнерства суспільні формування можуть стати ефективним ресурсом виконання програм соціально-економічного розвитку держави.

Соціальне партнерство як системотворча основа суспільства знаходиться на етапі становлення, не являючи собою суспільного єдиного організму. Потреба в регулюванні соціальних відносин не-

державних та державних структур дуже суперечливо та нерівномірно проявляється на різних рівнях, у різних регіонах та сферах. Для створення та розвитку таких об'єднань недостатньо лише державного дозволу. Важливим фактором є мобілізуючі структури, тобто колективні неформальні та формальні механізми, за допомогою яких громадяни включаються до колективної дії та мобілізуються. Йдеться про соціальну підтримку, у неформальних та формальних мережах, державних організаційних інфраструктурах, відносинах між організаційною формою та типом організації.

Слід констатувати, що із проведенням реформ змінився характер соціальних інститутів. Зазнали змін напрями та форми діяльності організацій. Змінюються і більшої різноманітності набувають організаційна культура, форми управління, принципи взаємодії між організаціями. Метою такої взаємодії є підвищення якості життя, забезпечення сталого розвитку соціальних відносин та вирішення соціальних проблем, яке здійснюється у рамках законодавства на взаємовигідній основі та включає інформування громадян про діяльність об'єднань та влади, сприяння участі громадян при розробці, обговоренні та прийнятті державно-управлінських рішень, їх контроль та реалізацію.

Сьогодні у наукових колах виділяють такі основні види взаємодії органів виконавчої влади та інститутів громадянського суспільства: залучення інститутів громадянського суспільства до консультацій та прийняття владно-управлінських рішень; громадський контроль за діяльністю органів виконавчої влади; їх інформаційна публічність, відкритість та прозорість; спільна реалізація соціально важливих програм [10].

Згідно із класифікацією Ш. Арнштайна є наступні рівні взаємодії суспільства та органів влади (табл. 1) [18].

Як видно з таблиці 1 перші два рівні свідчать про відсутність реальної взаємодії суспільства і органів влади. При такому варіанті взаємодії спостерігається маніпуляційні підходи, відсутність альтернативних варіантів рішень, відсутність налагодженого зворотнього зв'язку. Третій, четвертий та п'ятий рівні характеризуються можливістю громадян отримувати інформацію і приймати обмежену участь у державно-управлінському процесі без

гарантії на те, що їх думка може бути врахована. І, нарешті, шостий, сьомий та восьмий рівні, являють собою найвищий рівень свідомості та впливовості громадськості, на якому проявляється суттєвий вплив на прийняття управлінських рішень з будь-якої проблеми [18].

Таблиця 1

Рівні взаємодії суспільства та органів влади

Рівні громадської участі	Рівні участі (впливовості)
Маніпулювання	Відсутність участі (впливовості)
«Терапія»	Відсутність участі (впливовості)
Інформування	Обмежена участь (впливовість)
Консультація	Обмежена участь (впливовість)
Врахування думки	Обмежена участь (впливовість)
Партнерство	Реальна участь (впливовість)
Делегування повноважень	Реальна участь (впливовість)
Громадське керування	Реальна участь (впливовість)

Джерело: авторська розробка

При цьому метою взаємодії держави та громадянського суспільства є:

1) створення соціально-економічних, культурно-духовних та правових передумов для вільного розвитку особистості, розвитку та поглиблення сфери діяльності інститутів громадянського суспільства;

2) подальший розвиток та реалізація демократичних принципів участі громадян в управлінні державними справами;

3) забезпечення принципів законності, гласності, доступності, публічності під час вирішення суспільно значимих питань;

4) побудова системи ефективного соціального контролю над громадською владою і системи захисту конституційних прав і свобод громадян;

5) формування та розвиток на основі інститутів громадянського суспільства механізмів та форм громадського самоврядування, суспільної самоорганізації громадян, підвищення правової культури населення;

6) зміцнення конституційних засад державного устрою, суспільного життя та реалізації принципів конституціоналізму в діяльності органів громадської влади та інститутів громадянського суспільства;

7) забезпечення юридичної відповідальності всіх учасників суспільно-політичних, економічних та соціальних процесів у державі;

8) пом'якшення соціальних конфліктів та напруженості у суспільстві, затвердження принципів соціальної справедливості та суспільної солідарності;

9) спільна організація заходів державними органами та інститутами громадянського суспільства щодо обговорення, розробки та реалізації державної політики;

10) розробка та використання механізмів врахування громадської думки під час розробки державно-управлінських завдань.

За визначенням О. Пухкала існують такі моделі соціального партнерства, як:

– проведення просвітницьких благодійних спільних та інших одноразових акцій;

– інформаційний обмін;

– підтримка соціальних ініціатив та реалізація соціальних програм за участю бізнесу, органів місцевого самоврядування, соціальних установ різних рівнів і громадськість);

– розвиток державно-суспільних форм управління (суспільні поради, круглі столи, громадські палати та ін.) [15].

Громадська участь є одним із принципів функціонування громадянського суспільства, яке побудовано на засадах демократії. Громадська участь є безперервним процесом взаємодії між громадськістю та органами влади, які є відповідальними за підготовку, прийняття та виконання рішень та включає в себе засоби, які сприяють розумінню проблем, інформування громадськості, вивчення громадської думки, пріоритетів та переваг, на які орієнтуються громадяни у

своєму ставленні до влади [19]. Нині є велика кількість форм та інструментів участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики. Форми громадської участі наведено на рис. 2.

Рис.2. Основні форми громадської участі

Джерело: авторська розробка

Незважаючи на активну участь держави у формуванні громадянського суспільства та розвитку його інститутів, цей процес проходить повільно. До об'єктивних причин повільного розвитку слід віднести низький рівень довіри громадян до державної влади, соціальна напруженість, високий рівень корупції, правовий нігілізм, деформацію правової свідомості, а також надмірний контроль держави у всіх сферах можливої громадянської активності.

Слід зазначити, що домінуючий відомчий підхід при формуванні інститутів громадянського суспільства не тільки знижує їх самоврядні можливості та довіру суспільства, а й містить ризик одержавлення та формалізації цих інститутів, що в кінцевому рахунку може призвести до обмеження практики громадського контролю, а також до профанації суті громадської діяльності. Такі ризики вимагають ретельного аналізу та оцінки. У зв'язку з цим зусилля держави щодо використання потенціалу інститутів громадянського суспільства

необхідно, по-перше, спрямувати на підвищення самоврядних можливостей інститутів громадянського суспільства, наділивши їх реальними контрольними повноваженнями; по-друге, виробити правові механізми взаємодії інститутів громадянського суспільства з інститутами громадської влади. При цьому участь держави у формуванні громадянського суспільства та його інститутів має контролюватись громадськими інститутами, щоб не допустити маніпулювання процесом формування громадянського суспільства на користь самої влади.

Окрім того, серед об'єктивних причин недостатньо ефективної взаємодії між владою та громадянським суспільством можна виділити недосконалість законодавства, яке не дозволяє змінити існуючу практику відносин. Різна природа органів влади та інститутів громадянського суспільства зумовлює, у свою чергу, і наявність відмінностей у розумінні інтересів та завдань. З метою налагодження ефективної взаємодії необхідно, передусім, зміцнення конституційно-правових засад функціонування інститутів громадянського суспільства, вдосконалення інститутів представництва громадян, створення дієвих механізмів взаємодії між владою та громадськими об'єднаннями, як на державному так і на регіональному рівні. Головне завдання нині полягає у створенні оптимальної системи прямих та зворотних зв'язків між органами державної влади та громадянським суспільством.

Вважаємо, що основними засадами ефективної взаємодії державних органів та інститутів громадянського суспільства мають бути наступні:

- 1) визнання органами державної влади прав та законних інтересів інститутів громадянського суспільства на участь у формуванні та реалізації державної політики;
- 2) забезпечення органами державної влади прав та законних інтересів інститутів громадянського суспільства;
- 3) невтручання органів державної влади у діяльність один одного за винятком випадків, передбачених чинним законодавством;
- 4) гласність та колегіальність при виробленні спільних рішень та їх реалізації;
- 5) відповідальність за виконання взятих на себе зобов'язань;

б) рівність прав інститутів громадянського суспільства на державну підтримку у випадках, передбачених чинним законодавством;

7) державний контроль за діяльністю інститутів громадянського суспільства, у тому числі за використанням коштів державного бюджету, які надаються, відповідно до чинного законодавства;

8) громадський контроль за органами державної влади відповідно до чинного законодавства.

Як рекомендації щодо покращення функціонування діючого механізму взаємодії громадянського суспільства та влади можна запропонувати наступне.

1. Організацію періодичних соціологічних опитувань населення щодо виявлення наявних проблем.

2. Щорічну звітність керівників державної та муніципальної влади перед громадянами.

3. Регулярні телеконференції на місцевих та державних каналах у ЗМІ.

4. Використання можливостей мережі Інтернет з метою налагодження зворотного зв'язку.

5. Проведення круглих столів за участю представників держави, муніципальних органів влади та населення.

Окрім того слід не зупинятися у напрямі підтримки громадських ініціатив на міжнародній арені. Реалізація спільних проєктів, програм та ініціатив громадянського суспільства у цьому напрямку є запорукою створення сприятливого світового клімату для підвищення авторитету країни, формування її іміджу за кордоном як правової та демократичної держави.

Видається важливим надалі посилити в документах стратегічного планування в Україні вектор на постійну системну взаємодію органів публічної влади всіх рівнів із інститутами громадянського суспільства за відповідними напрямками, виходячи з пріоритетної мети: спільне вирішення загальнодержавних завдань, відстоювання національних інтересів та досягнення національних цілей державного розвитку, спільне вдосконалення системи гарантій права і свободи людини і громадянина в Україні.

Органам публічної влади всіх рівнів необхідно ще більшою мірою використовувати потенціал майданчиків інститутів

nious ratio of state participation in public affairs with the creation of a complex of such mechanisms of interaction between the government and society, which would not hinder, but promote the development of civil society. It is suggested that civil society should be understood as a specific and highly organized association of citizens, which has high economic, social, political and moral and cultural values, where on the basis of legal norms, the corresponding duties of citizens are implemented, and the state acts as a guarantor of these rights.

It was established that the purpose of interaction is to improve the quality of life, ensure the sustainable development of social relations and solve social problems, which is carried out within the framework of legislation on a mutually beneficial basis and which includes informing citizens about the activities of associations and authorities, promoting the participation of citizens in the development, discussion and adoption state management decisions, their control and implementation.

The following main types of interaction are highlighted: the involvement of civil society institutions in consultations and the adoption of power-management decisions; public control over the activities of executive authorities; information publicity, openness and transparency; joint implementation of socially important programs. The main principles of interaction between state bodies and institutions of civil society are proposed to be defined as: recognition by state authorities of the rights and legitimate interests of civil society institutions to participate in the formation and implementation of state policy; ensuring the rights and legitimate interests of civil society institutions by state authorities; non-interference of state authorities in each other's activities, with the exception of cases provided for by current legislation; transparency and collegiality in the development of joint decisions and their implementation; responsibility for the fulfillment of assumed obligations; equal rights of civil society institutions to state support in cases provided for by current legislation; state control over the activities of civil society institutions, including the use of state budget funds; public control over state authorities in accordance with current legislation.

In order to improve the functioning of the existing mechanism of interaction between civil society and the authorities, it is recommended to implement the following measures: organization of periodic sociological

surveys of the population to identify existing problems; annual reporting of heads of state and municipal authorities to citizens; regular teleconferences on local and state media channels; using Internet capabilities to establish feedback; holding round tables with the participation of representatives of state and local authorities and the population.

Key words: *public administration, civil society, improvement, mechanism, interaction.*

Received: 21.09.22

References

1. Beglytsia, V., Antonova, L., Kozlova, L., Datsii, O., & Datsii, N. (2021). System of concepts communications of state institutions and society as the basis of national security and socio-economic stability. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 3(38), 549–556. <http://fkd1.ubs.edu.ua/article/view/237487> [in English].

2. Vzaiemodiia orhaniv derzhavnoi vlady ta hromadianskoho suspilstva (2011) [The interaction of state authorities and civil society]. Ed. Yu. Surmina, A. Mykhnenko. Kyiv: NADU. [in Ukrainian].

3. Golovenko V.A. (2006). Hromadyans'ke suspil'stvo yak vazhlyvyi chynnyk politychnykh ta ekonomichnykh protsesiv v Ukraini [Civil society as an important factor in political and economic processes in Ukraine]. Retrieved from ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2006/10/80-93no-5_vol-16_2006UKR.pdf [in Ukrainian].

4. Isnuyuchi mekhanizmy spivpratsi orhaniv derzhavnoi vlady z orhanizatsiyamy hromadyans'koho suspil'stva v konteksti realizatsiyi Natsional'noyi stratehiyi spryannya rozvytku hromadyans'koho suspil'stva v Ukraini 2016 – 2020. [Existing mechanisms of cooperation between state authorities and civil society organizations in the context of the implementation of the National Strategy for the Promotion of Civil Society Development in Ukraine 2016-2020]. Kyiv:- Waite. [in Ukrainian].

5. Kadenko D.O. (2022). Mekhanizmy vdoskonalennya vzayemodiyi hromads'koho suspil'stva i derzhavy [Mechanisms for improving the interaction between civil society and the state]. The XII International Scientific and Practical Conference “Actual priorities of modern science, education and practice”. Pp. 730-733. Retrieved from <https://www.researchgate.> [in Ukrainian].

6. Levchenko D.S. (2019). Vayemodiya hromads'kosti ta derzhavy u sferi publichnoho administruvannya v Ukraini [Interaction of the public and the state in the sphere of public administration in Ukraine]. *Pivdenoukrayins'kyi pravnychy chasopys. – Southern Ukrainian legal annals* Vol. 2. Pp. 177-180 [in Ukrainian].

7. Melnyk N.V. (2015). Vzeyemodiya instytutiv hromadyans'koho suspil'stva z orhanamy derzhavnoyi vlady [Interaction of civil society institutions with state authorities]. *Naukovyy visnyk L'vivs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. – Scientific Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs.. Seriya: Yurydychna. Issue 3.* Pp. 17–25 [in Ukrainian].

8. Mesyuk M.P. (2018). Vzeyemodiya instytutiv vlady ta hromadyans'koho suspil'stva v Ukraini u konteksti yevrointehratsiynykh protsesiv [Interaction between government institutions and civil society in Ukraine in the context of european integration processes]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience.* No. 8. Pp 87-93. [in Ukrainian].

9. National strategy for promoting the development of civil society in Ukraine for 2016–2020. Decree of the President of Ukraine Revision on February 26, 2016 №. 68/2016. *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/68/2016?lang=uk>. [in Ukrainian].

10. Pavlyuk N. (2017). Udoshkonalennya orhanizatsiyno-pravovoho mekhanizmu vzeyemodiyi instytutiv publichnoho upravlinnya ta orhanizatsiy hromadyans'koho suspil'stva efektyvnist' derzhavnoho upravlinnya [Improvement of the organizational and legal mechanism of interaction between institutions of public administration and civil society organizations, efficiency of state administration.]. *Efektivnist detgzgavnogo upravlinnja – Efficiency of public administration.* Vol. 1 . Pp. 95-102 [in Ukrainian].

11. Pashov, R., Kryvorot, O. (2022). Vplyv orhaniv publichnoyi vlady na formuvannya suspil'noyi dumky u konteksti rozvytku hromadyans'koho suspil'stva. [The influence of public authorities on the formation of public opinion in the context of the development of civil society]. *Naukovi pratsi Mizhrehional'noyi Akademiyi upravlinnya personalom. Politychni nauky ta publichne upravlinnya – Political science and public administration.* (2(62), 124-130. DOI: [doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2\(62\)-19](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2(62)-19) [in Ukrainian].

12. Petryshyn O. V. (2014). *Theory of State and Law: a textbook.* Kharkiv:Pravo [in Ukrainian]

13. *Political science encyclopedic dictionary* (2004); Ed by V.P. Horbatenko K. Geneva. [in Ukrainian].

14. Prykhodko I.P., Dokalenko V.V. (2020). Rol ta mistse vzaiemodii orhaniv publichnoi vlady ta instytutiv hromadianskoho suspilstva v Ukraini

[The role and place of interaction of public authorities and institutions of civil society in Ukraine]. *Publichne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok – Public Administration and Regional Development*. *pard.mk.ua* Retrieved from <https://pard.mk.ua/index.php/journal> DOI: 10.34132/pard2020.09.04 [in Ukrainian].

15. Pukhkal O. G. (2009). Relationship between power and business in the context of the formation of the foundations of civil society in Ukraine.. Issue 4. Pp. 192–198. [in Ukrainian].

16. Fedorova, A. (2021). Suchasnyy stan ta rekomendatsiyi shchodo udoskonalennya mekhanizmv vzayemodiyi orhaniv publichnoyi vlady z hromads'kisty dlya formuvannya bezpechnoho seredovyscha zhyttya hromadyan. [Current status and recommendations regarding the improvement of the mechanisms of interaction of public authority bodies with the public to create a safe environment for the life of citizens]. *Litopys Volyni*, Vol. 23, Pp171-175. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2020.23.30> [in Ukrainian].

17. Chepik-Tregubenko O.S. (2015). Udoskonalennya vzayemodiyi orhaniv publichnoyi vlady z instytutamy hromadyans'koho suspil'stva [Improving the interaction of public authorities with institutions of civil society]. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav*. № 2. Pp. 120–126. [in Ukrainian].

18. Arnstein Sherry R. A (1969) Ladder of Citizen Participation, JAIP, 35, № 4 Pp. 216-224. [in English].

19. Scilegell K. (1991) *Complesso de Ideologia in sistema politico*. Milano: SD. [in Italian].

20. Tymofeiev S. (2021). Perspektyvy pidvyshchennia rivnia doviry do orhaniv publichnoi vlady v Ukraini [Prospects for increasing the level of trust in public authorities in Ukraine], *Naukovì perspektivi - Scientific perspectives*, vol. 6(12), pp. 149-162. Retrieved from: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-6\(12\)-149-162](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-6(12)-149-162) [in Ukrainian].

21. Shtyrov, A., & Yemelyanov, V. (2020). Yevropeiskyi dosvid u sferi vzaiemodii derzhavy ta instytutiv hromadianskoho suspilstva.[European experience in the field of interaction between the state and institutions of civil society]. *Publichne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok – Public administration and regional development*, (9), 940-965. Retrieved from <https://doi.org/10.34132/pard2020.09.12> [in Ukrainian].

Відомості про автора / Information about the Author

Бондарчук Наталія Володимирівна: Дніпровський державний аграрний-економічний університет, вул. Сергія Єфремова, 25, м. Дніпро, 49000, Україна.

Nataliia Bondarchuk: Dnipro State Agrarian and Economic University, Serhiy Yefremov Street, 25, Dnipro, 49000, Ukraine.

ORCID.ORG/ 0000-0002-0418-5239

E-mail: antonovalv77@gmail.com